

Sygn. akt V KK 85/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Jerzy Grubba

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie R. O.

oskarżonego z art. 212 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 29 czerwca 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich - na korzyść oskarżonego
od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 2 marca 2012 r., sygn. akt IV Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 29 kwietnia 2011 r., sygn. akt V K (...),

**I. uchyla wyroki Sądów obu instancji w odniesieniu do R. O. i -
na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. – umarza postępowanie karne
wobec tego oskarżonego;**

II . obciąża Skarb Państwa kosztami procesu w sprawie.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik W. K., D. N. i G. W., to jest policjantów pełniących służbę w S. [...] Komendy Wojewódzkiej Policji w S. (dalej: SPA KWP), wniósł w dniu 2 czerwca 2008 r. akt oskarżenia przeciwko R. O., zarzucając mu, że w czasie bliżej nieokreślonym, jednak nie później niż 4 czerwca 2007 r., pomówił w programie telewizyjnym jednostkę organizacyjną KWP w S. – S. [...] Policji oraz „policjantów pełniących służbę w tej jednostce” o takie postępowanie i właściwości, które mogły poniżyć tę jednostkę oraz „pełniących w niej służbę policjantów” w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego do funkcjonowania tejże jednostki oraz „jej funkcjonariuszy”, to jest popełnienie przestępstwa z art. 212 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w S., wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2011 r., ustalił, że R. O. w 2007 r. w dniu bliżej nieokreślonym, jednak nie później niż 4 czerwca 2007 r., za pośrednictwem środka masowego komunikowania w postaci telewizji, pomówił jednostkę organizacyjną Policji [...] KWP w S., rozgłaszając, że panuje w nim kompletna degrengolada i zezwierzęcenie oraz jego funkcjonariusze nadmiernie się alkoholizują, to jest o takie postępowanie i właściwości, które mogły poniżyć ją w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania swojej działalności, czym wyczerpał znamiona czynu z art. 212 § 1 i 2 k.k., i – na podstawie art. 66 § 1 i 2 k.k. i art. 67 § 1 k.k. – warunkowo umorzył postępowanie karne przeciwko niemu na okres roku próby, a na podstawie art. 67 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 300 zł i zobowiązał go do przeproszenia pokrzywdzonej jednostki na piśmie. Sąd Okręgowy w S., po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2012 r. m. in. apelacji osobistej R. O., utrzymał w mocy pierwszoinstancyjny wyrok, uznając wniesiony środek odwoławczy za oczywiście bezzasadny.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego w całości na korzyść R. O. złożył, na podstawie art. 521 § 1 k.p.k., Rzecznik Praw Obywatelskich. Zarzucając rażące naruszenie prawa, to jest art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., poprzez brak wyjścia poza granice i podniesione w apelacji R. O. zarzuty, mimo że skarżony nią wyrok Sądu I instancji dotknięty był bezwzględna, określoną w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., podstawą odwoławczą w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, co skutkowało utrzymaniem w mocy

zaskarżonego orzeczenia – zażądał uchylenia wyroków Sądów obu instancji i umorzenia postępowania karnego wobec R. O.

Obecny na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługiwała na uwzględnienie.

Sformułowany w prywatnym akcie oskarżenia zarzut pod adresem R. O. nie dawał jeszcze podstawy do uznania, że w stosunku do tego oskarżonego od początku można było mówić o braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Co prawda zawarty w akcie oskarżenia opis czynu nie zawierał informacji, że R. O. zniestawił określonych z imienia i nazwiska oskarżycieli prywatnych, którymi byli W. K., G. W. i D. N., ale poprzez wskazanie, iż pomówienie odnosiło się również do „policjantów pełniących służbę w tej jednostce” (czyli w S. [...] KWP w S.), wolno było przyjąć, że wszyscy trzej oskarżyciele prywatni (pełniący służbę w tym pododdziale) czuli się głęboko dotknięci wypowiedziami tego oskarżonego. Nie było zatem przeszkód prawnych, aby – korzystając z dorobku judykatury (zob. post. SN z 13 grudnia 2000 r., II KKN 75/00) – traktować skargę jako dopuszczalną i czyniąc zadość wymogom z art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k., precyzyjnie określić w wyroku kończącym proces tożsamość pokrzywdzonych – oskarżycieli prywatnych.

Rzecz jednak w tym, że opis czynu R. O. zawarty w dyspozytywnej części pierwszoinstancyjnego wyroku, utrzymanego w mocy przez Sąd odwoławczy, jednoznacznie wskazywał, iż pokrzywdzonym zachowaniem tego sprawcy nie była żadna osoba fizyczna, ale tylko jednostka organizacyjna – S. [...] KWP w S. Wychodząc z założenia, że ochrony czci takiej jednostki w ramach postępowania prywatnoskargowego domagać się może wyłącznie organ wymieniony w art. 51 § 1 k.p.k. i że uprawniony organ Policji takiej czynności nie wykonał (nawet zresztą w tym kierunku nie przedsięwziął żadnych kroków), należało uznać, że Sąd *a quo*, czyniąc ustalenia będące podstawą warunkowego umorzenia postępowania karnego, zignorował wystąpienie negatywnej przesłanki w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., a Sądowi drugiej instancji, rozpoznającemu wniesioną przez R. O. apelację, uszło to uwagi i wskutek tego rażąco naruszył art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Na kanwie niniejszej sprawy, cokolwiek uogólniając problem, można stwierdzić: brak skargi uprawnionego oskarżyciela w postępowaniu w sprawach z oskarżenia prywatnego, stanowiący ujemną przesłankę procesową z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., ma miejsce również wtedy, gdy autor oskarżenia wskazał wprawdzie siebie jako osobę pokrzywdzoną zachowaniem oskarżonego, ale sąd ustalił, że naruszone zostało dobro prawne nie oskarżyciela prywatnego, tylko zgoła innego podmiotu.

Z tych racji wyroki Sądów obu instancji w odniesieniu do R. O. nie mogły się ostać i konieczne stało się ich uchylenie. Orzeczenie następcze przybrało postać umorzenia postępowania wobec tego oskarżonego z powodu braku skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.). Trudno w tym miejscu nie odnotować, że w związku z upływem terminów przewidzianych w art. 101 § 2 k.k. i art. 102 k.k. wystąpiła w stosunku do R. O. również inna ujemna przesłanka procesowa, to jest przedawnienie karalności (art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.).

Główna przeszkoda prowadzenia procesu (brak skargi uprawnionego oskarżyciela) nie wystąpiła w wyniku zachowania żadnej ze stron, co stanowiło sytuację wyjątkową w rozumieniu art. 632a § 1 k.p.k., i dlatego Sąd Najwyższy obciążył kosztami procesu w sprawie Skarb Państwa.

r.g.